

JALGI EUSKARAZKO KOMUNIKAZIO ZERBITZARIA

ANDONI SAGARNA

Duela bost urte, *Jakin*-en 72. zenbakian Eusenor-i buruzko lan bana argitaratu genituen Paulo Agirrebaltzategik eta biok. Paulorenak proiektuaren berri ematen zuen eta nireak berriz berehalako argitalpena. Oraingo artikulu hau idazten hasi aurretik, beharrezkoa iruditu zitzaidan haiek erreparatzea, irakurleak, oraingoa ulertzeko, ordukoak lagungarri izan ote zitzakeen ikusi nahian, eta asmatu nuen, egia esan, hortik hastearekin. Horrela ikusi ahal izan nuen, egunerokotasunetik begibista pixka bat urrunduz, gure egunotan gauzak bizkor doazela eta garrantzi handikoa dela planteamendu zabalak egitea; momentuko komenientziari begira ba-

karrik ez ibiltzea. Gauza konkretu asko aidean eramaten ditu eboluzioak, uholdeak harri-txintxarrak bezala, baina seriooki eta begirada luzez pentsatutakoak tinko jarkitzen zaizkio hari.

Pauloren artikuluan bazen pasarte bat Eusenor proiektuaren oinarri sendoak erakusten zituena. Honela zioen:

Eusenor proiektua, ordea, zabala eta luzera begirakoa da, (...) horren helburua ez delako obra entziklopediko edo erreferentziatzko jakin batzuk argitaratzea bakarrik, eta bai euskal kultur-gintzan, komunikazio-alorrean eta hezkuntza-sisteman aurrera begira kontu handikoa izango den dokumentazio, kontsulta eta heziera entziklopedikorako baliabideak eskaintzea, horretarako da-
ta entziklopedikoen banku espezifikoak eratuz.

Erreferentziatzko obra jakin batzuk argitaratzea bakarrik ez dela inoiz izan Eusenor-en helburua esaten genuenean zer adierazi nahi genuen eta horrek zer esan nahi duen gaur aztertzea lagungarri izan daiteke Jalgi proiektuaren oinarriak ulertzeko. Erreferentziatzko obrak, jarraian irakurtzeko ez, baizik eta kontsultatzeko eginak izaten dira. Definizio honen barnean sartzten dira entziklopediak, hiztegiak, urtekariak, bibliografiak, dokumentazio-munduko thesaurusak, vademecum-ak, direktorioak, telefono-gidak, etab. Hauek denak liburuak dira, paperezko liburuak.

Duela bost urte esaten genuenak, liburuak argitaratzea ezezik liburu horiek egiteko behar den informazioa banku informatizatu batean gorde eta etengabe eguneratu eta aberastu nahi genuela adierazten zuen. Horixe izan da ordenadorearen erabilera hedatu zenez geroztik edozein argitaletzek eskura izan duen lehen abantaila: paperean argitara beharreko originala digitalizatuta eduki ahal izatea, bertan zuzenketak eta aldaketak egin ahal izateko, hurrengo argitaraldi baterako. Ordenadorea paperezko liburuaren produkzio-prozesuan integratzearen ondorio da lehen abantaila hau.

Aukera hau izatea ona den arren, erreferentziatzko obren kasuan abantaila ez da hain handia, zeren berrargitalpenak (ez berrinprimaketa soilak, baizik eta zuzenketak eta aldaketak

dituztenak) oso garestiak baitira eta nekez egin daitezke nahiz eta originala digitalizatua egon.

Lehen abantaila horri, ordea, beste batzuk gehitzen joan zaizkio informazio-kopuru ikaragarriak gordetzeko gai diren euskarriak, telekomunikazioak, softwarea, ordenadoreak sarean konektatzeko edota informazioa bilatzeko teknikak garatu ahal. Aurrerapen hauen ondorioak ordenadorea produkzio-prozesuan integratzeak ekarri zituenak baino askoz sakonagoak dira, kontzeptu asko aldatzen dituzte. Ikus ditzagun banan bana:

Informazio-kopuru handiak gordetzeko gai diren euskarriak

Urte gutxitan izugarria izan da arlo honetan gertatu den aldaketa. Orain hamabost urte inguru ordenadore pertsonalek ez zuten disko gogorrik izaten; geroxeago gailera-kaxa baten tamaina zuten 10Mb-eko disko gogorrak kaleratu ziren. Gaurko disko gogor arruntek 100 bider edukiera handiagoa dute, askoz txikiagoak dira tamainaz eta merkeagoak gainera. Bestetik CD-ROMa agertu da, 600Mb inguruko edukiera duena eta ia deus ere kostatzen ez dena (euskarria bera, ez informazioa). Oraindik orain beste disko-mota bat agertu da, DVD-ROM delakoa. Honek CD-ROMaren tamaina fisiko berberarekin gutxienez zazpi CD-ROMek adinako edukiera du eta badira ia 25 CD-ROMen edukiera dutenak. Dagoeneko Toshiba etxeak garatua du DVD batek halako 1.000 bider edukiera handiagoko diskoak egiteko teknologia, nahiz eta ez den espero hamar urte baino lehen hori kalean ikustea. Hainbeste informazio horren leku txikian eduki ahal izateak testua ezezik argazki, soinu eta bideo digitalizatuak eta programa informatikoak ere diskoetan sartzeko aukera ematen du.

Telekomunikazioak

Datu-baseetako informazioa urruneko ordenadoreetatik telefono-lineen bidez kontsultatzeak oztopo handiak izan ditu oraintsu arte: fidagarritasun eskasa, abiadura motela eta kostu handia. Orain dela urte batzuk esaten zen oso bizkor aldatzen den informazio kritikoa kontsultatzeko bakarrik zegoela justifi-

fikatua telematika. Hala ere Frantzian—eta Iparraldean noski—«minitel» izenaz ezagutzen den sistema hainbat gauzatarako erabiltzen da aspalditxotik. Gaur egun datu-transmisioaren abiadura asko ari da handitzen, konexioaren kostua asko ari da merkatzen eta telematika hedatzen hasia da.

Softwarea

Kontzeptu honen barnean era guztietako programeria informatikoa sartzen da. Erreferentziazko informazioa erabiltzaileen eskueran jartzeko erabiltzen dena, era guztietako argitalpen-tresna informatikoen multzoa, alegia, kontuan hartzen baldin badugu, urte gutxitan egin den jauzia ezin sinetsizkoa da. Gaur egun idazle, marrazkilari, diseinatzaile, argazkilari, bideo-gile, maketatzaile, etab.ek beren sormenaren zerbitzuan dituzten tresna informatikoak erabiltzeko ez dute programazioaren bide malkorretan gora igo beharrik. Aski dute arkatx, guraize, aerografo, erregela, itsasgarri, borragoma eta gainerako ohiko tresnen antzera erabiltzen dituzten baliabide informatikoak erabiltzen ikastea.

Ordenadoreak sarean konektatzeko teknika

Ordenadore pertsonalak hasieran banakako makinak ziren, geroxeago lantegietan zenbait ordenadore sarean konektatzen hasi ginen, batez ere inprimagailuak konpartitu eta informazioa diskotik diskora pasa ahal izateko. Gaur egun mundu-mailako sarean nabiga dezakegu. Aukera hau ez genuen ezagutu ere egiten orain lau urte. Gaur arrunt bihurtua dago.

Informazioa erabiltzeko eta bilatzeko teknika

Paperezko obren irakurleak garen aldetik teknika batzuk erabiltzen ohituak gaude: liburua ireki, orriz orri irakurtzen joan, aurkibidean bilatu eta han adierazten zaigun lekura joan, etab. Orain ordea baditugu informazioan zehar «nabigatzeko» beste era batzuk. Dagoeneko berrogeita hamar urteko historia duen kontzeptu batek aldatu ditu gauzak, *hipertestua* deritzonak. Sistema honen erabiltzaileak ez du jakiten alde aurretik informazioa nondik nora korrituko duen, pantailan testu bat irakurtzen edo irudi bat ikusten ari dela, marka baten bidez kontzep-

tu jakin batekin lotutako informazio gehiago lor dezakeela iradokitzen zaio. Hitz edo irudi haren gainean saguarekin egiten duen klik-ak eramango du informazio berrira, nahi baldin badu, eta ez badu, jarrai dezake aurrera lehengo bidetik, beste bigegurutze batera iritsi arte, eta han berriro aukeratuko du bere interesen arabera nondik joan, edota atzera joko du. Nabigazio honek eraman lezake, Internet-eko World Wide Web delakoa sortu denez geroztik (1991), dokumentu beraren beste parta batera, ordenadore berean dagoen beste dokumentu batera edo munduaren beste muturrean dagoen ordenadore batera, liburu baten orrialdea pasatzeko baino konplikazio handiagorik gabe.

Nabigatu ordez, non dagoen eta badagoenik ere ez dakizun informazio bat bilatu nahi baduzu ere, sekulako erraztasunak dituzu. Informatikan aspaldidanik erabiltzen da «testu osoko indexazioa» deitzen dena. Teknika honen bidez, edozein testutatik hitz guztiak banan bana ateratzen dira eta zerrenda batean sartzen, bakoitza testuan zein lekutan dagoen adierazten duen informazioarekin batera. Honi esker, batere denborarik galdu gabe aurkitzen dira hitz hauek dauzkaten dokumentuak eta hitzak berak dokumentuetan. Hortik abiatuta, gero eta teknika finagoak ari dira garatzen. Hasi dira, adibidez, hizkuntza naturalean egindako galderen arabera munduko hainbat informazio-iturritan aldi berean bilaketak egiten dituzten sistematik agertzen.

Garapen hauek eragindako aldaketak ez dira euskarri-mailakoak soilik, esan nahi baita, ez dela lehen paperean jartzen zena orain disko batean gorde eta bertako edo urruneko pantaila batean ikuste hutsa. Aldaketek eragina izan dute oinarriko kontzeptuetan, merkatuan, produkzio-prozesuan eta beste hainbat gauzatan. Galde genezake, adibidez, Internet bera ez ote den erreferentzia-obra bat.

Sarri galdetzen da euskarri berri hauek liburua bazterrarako ez ote duten. Erantzuna ezezkoa izaten da, telebistak zinema edo zinemak antzerkia bazterrarako ez duten bezala, informazio digitalak ez duela paperezkoa suntsituko. Zentzu zabalean hori egia den arren, erantzuna osatu nahi bada, esan beharra

dago liburuak bizirik iraungo duela, baina egoera aldatu egingo dela, liburu-mota batzuek ez dutela osasuna galduko, baina beste batzuk hil egingo direla. Nahi bada eta ez bada, liburuako informazioa fosildu egiten da inprimategitik atera orduko. Hori ez da oso garrantzitsua nobela baten kasuan, baina erreferentzia-obren kasuan bai. Informazio bila doanak informazio eguneratua nahi du eta hori paperak ezin dio eskaini. Argitaletxeak ezin dio eskaini informazio eguneratua, argitaratzea ekonomikoki ezinezkoa zaiolako, eta argitaletxeak egin dezakeenean, erosleak ezin du erosi, gastu handia delako.

Produktu digitalak egoera hau aldatu egiten du. Informazio eguneratua etengabe eskain dezake argitaletxeak arrazoizko kostu baten barnean. Bi teknologia konbinatzea posible da hau lortzeko, bakoitza bere abantailekin. Erreferentzia-obretako informazio guztia ez da era berekoa. Parte bat oso laster aldatzen da eta beste bat, aldiz, ez. Laster aldatzen dena eguneraturik etengabe eskaintzeko, telekomunikazioak erabiltzea da egokiena. Gaur egun komunikazioen kostua ez da izugarria (139 pza/ordu). Beste parte batek ez du eguneratu beharrik. Hau paperean erabil daiteke edo diskoan. Honek abantaila interesgarriak ditu: batetik informazio digitalak duen malgutasuna du eta bestetik ez du telekomunikazioen beharrik, baina behar izanez gero, aukera ematen du telekomunikazioak erabiltzeko ere. Honela obraren leku-denborazko mugak apurtu egiten dira. Erreferentzia-obraren produkzio- eta banaketa-prozesua beste produktu askoren antzeko bihurtzen hasten da. Kontsumoak dituen joerak erreferentzia-obren mundura datoz, isil-isilik baina badatoz, hala nola:

- Zuzeneko salmenta erabiltzea bitartekaririk erabili gabe.
- Merkataritza elektronikoaz baliatzea erosketa etxetik eginez.
- Produktua pertsonalizatzea. Bakoitzak nahi duen osaera eta prezioko produktua erostea.

Merkatua azpikoz gora jartzen ari da joera hauen eraginez. Adibide ezagun bat aipatzeko, *Encyclopaedia Britannica* paperean erosten duenak 300.000 pezeta inguru gastatu behar ditu. *Britannica online*-ko harpidetza egitea 25.000 pezeta kos-

tatzen zaio urtean. Jo dezagun 100 ordu egoten dela konektatuta urtean kontsultak egiten. Gutxi gora-behera beste 15.000 pezeta dira. Guztira 40.000 pezeta urtean. Zortzi bat urte beharko lituzke gastuak berdintzeko. Paperezko edizioa duenak informazioa eguneratzeko urtekariak eros ditzake, baina, jakina, hauek ere ordaindu egin behar ditu.

Komunikazio-kostua komunikazioaren prezioak eta konexio-denborak baldintzatzen dute. Bi faktore hauetatik bigarrena, konexio-denbora, izugarri jaisten ari da eta are gehiago jaitisiko da transmisio-abiadura handitu ahala. Bizpahiru urtetan abiadura hau hirukoiztu egin da eta datozen urteetan gehiago handituko da. Bestetik telefonia arruntaren liberalizazioak kompetentzia dakar, beraz prezioak ere lehiak mugatuko ditu eta erabiltzaileen kopurua asko handituko da eta horrek ere eragin positiboa izango du.

Argi dago bilakaera honek muin-muinean ukitzen duela Eusenor-en jarduera, informazio- eta dokumentazio-zerbitzuek teknologia berrietan oinarritu beharko baitute laster. Zenbat denbora barru da laster?, galde zenezake. Orain dela pare bat urte uste genuena baino lehenago, erantzungo dizut, adarra jotzeko batere asmorik gabe. Hori baino erantzun zehatzagoa ematen ez dakit, baina esango dizut oraintsu arte begiz jotzen genituen epeak luzeegiak gertatzen ari direla, ingurunea bizkor mugitzen ari dela. Eusenor-ek aldaketaren aldeko apustua egitea erabaki du, hots datu-banku entziklopedikoa Internet-en eskaintzeko prestatzea.

EUSENOR-EKO PARTAIDEAK BILAKAERA HONEN AURREAN

Eusenor proiektua ekaitzak ekaitz eta lehorreak lehorre, sakrifizio handiak eginez, aurrera bultzatzen ari diren bi erakunde edo erakunde-multzo nagusiak Euskal Herriko Ikastolen Elkarteak eta Euskalgintza Elkarlanean Fundazioa osatzen duten enpresak dira. Erakunde hauek, ingurunearen bilakaera hau ikusita, konturatu dira teknologia berriaren eraginak ez duela Eusenor proiektua bakarrik ukitzen, beren beste jar-

duera guztiek ere izan ditzaketela onurak etorkizunerako prestatzen badira eta, aldiz, kalte izugarriak, ez badituzte egoera berrira moldatzen. Gogoeta hau bera milaka eta milaka enpresa eta erakunde ari dira egiten une honetan mundu guztian zehar, Internet-en erabiltzen den teknologiak dakartzan aldaketa sakonak ikusita. Fenomeno hau ulertzeko Internet kontzeptuaren ondotik etorri diren kideko beste bi kontzeptu aipatu behar dira: intranet eta estranet izenez ezagutzen direnak.

Intranet bat Internet-en erabiltzen diren protokolo edo arau tekniko berberetan oinarritutako sare bat da, baina erakunde barnekoa, ez mundu zabalekoa. Intranet baten barnean komunikatzen direnak jo dezakete Internet-era behar dutenean, baina intranetaren barnean erakundeko kideak bakarrik sar daitezke. Erakunde asko ari dira beren sareak molde berrira egokitzen edo horrelako sare berriak prestatzen. Berez, Internet-erako softwaregintzan diharduten enpresek salmenta-zifra handiagoak egiten dituzte beren tresnak intranetetarako salduz Internet-erako salduz baino. Intranetaren barnean Internet-eko teknologia eta arauak erabiliz, erraz integra daitezke beste aplikazio batzuk, hala nola posta elektronikoa, faxa, egutegiak, bideokonferentzia, etab. Intraneteko zerbitzari bati esker partaide guztiek informazio-iturri berberera jo dezakete, alferrikako errepika eta denbora-galtzeak saihestuz. Zerbitzari-lana egiten duen makina berberak eduki ditzake erakunde-barnekoek erabiliko duten informazioa eta kanpora eskainiko dena.

Duela urtebete ez zen estranet kontzeptua entzun ere egiten. Orain oso laster ari da hedatzen era guztietako enpresatan. Estranetak enpresarekin harremanak dituztenetako batzuei (zenbait bezero, hornitzaile, etab.) bakarrik intraneteko informazio batzuk eskueran jartzen dizkieten sareak dira. Bai intranetak eta bai estranetak telekomunikazio-kostuak murrizteko eta produktibitatea handitzeko interesgarriak dira besteak beste.

Zenbait prozesutan intranet batek eskain ditzakeen zerbitzuak zein diren ulertzeko, adibide bat jarriko dut: hezkuntzaren erreforma eta ikastolek eraiki nahi duten curriculum

lantzeko, ikastoletako irakasle, guraso eta arduradunek hartu behar dute parte. Demagun Intraneteko zerbitzariaren bidez Euskal Herriko ikastola guztiei eskueran jartzen zaizkiela, erraz bilatzeko moduan, legeria, adituen iritziak eta gainerako kontsulta-materiala, nor bere etxetik edo ikastetxetik mugitu gabe Euskal Herri osoko jendearekin batera eztabaida-talde desberdinetan parte hartzeko aukera, beste herrialde batzuetan egiten ari diren esperientziarik interesgarrienak saguarekin klik bat eginez ezagutzeko aukera. Beste adibide bat irakasle askoren artean aberasten den eta denen eskueran dagoen ari-keta-banku bat izan daiteke, etab.

Orain jo dezagun intranet honetan eskolako materialaren edo kirol-materialaren hornitzaile batzuei aukera ematen zaiela intraneteko kideei eskaintza bereziak eta salmentak egiteko. Hornitzaileak pozik izango dira bezeria-sektore jakin batekin zuzeneko harremanak izateko aukera dutelako eta bezeroak ere ez dira izango haserre, etxetik irten gabe kalean baino eskaintza hobek aurkitzen dituztelako.

Aipatu ditugun adibide hauek horixe besterik ez dira, sistemaren ahalmena erakusteko modu bat, baina erraz antzeman daiteke iraultza handi bat iragartzen dutela. Jokoan dagoena ez da entziklopediak kontsultatzeko modu bat, ikasteko, erosteko, entretenitzeko, antolatzeke, informatzeko, harremanak izateko, lan egiteko eta azken finean bizitzeko modu oso bat baizik.

JALGI, INTERNET/INTRANET/ESTRANET ZERBITZUA

Aurreko bi puntuetan deskribatzen den bilakaeraren aurrean Euseñor-ek bere Internet/intranet/estranet zerbitzu propioa eratzea erabaki zuen. Pentsatu zen ikastola-elkartetan parte hartzen duten Euskal Herriko 160 ikastolek, Euskalgintza Elkarlanean Fundazioaren azpiko 32 languneeke eta proiektuaren interesa ikusirik hauei batu zaien *Euskaldunon Egunkaria*-k justifikatzen dutela horrelako zerbitzu bat eratzea.

Gauza denak batera egiterik ez dagoenez, lehenetasun batzuk ezarri dira. Lehenengo helburua ikastolei komunikazioak hobetzen eta merkatzen laguntzea da. Euskal Herriko ikastolak herrialdeka daude elkartuta, Arabako Ikastolen Elkartean (AIE), Bizkaikoan (BIE), Gipuzkoakoan (GIE), Nafarroakoan (NIE) eta Seaskan. Ikastolak beren elkarteekin, beren artean eta beste batzuekin komunikazio asko dute, telefonoz, faxez, postaz eta mezularitzaz. Telefono bidezko komunikazio asko eta beste guztiak egin daitezke gaur egun ordenadore bidez herri barruko telefono-dei baten kostuarekin, edozein delarik ere mezuaren helmuga. Hori egin ahal izateko, aski da ordenadore pertsonal bat, modem bat eta telefono-linea arrunt bat software egokiarekin. Dirua aurreztea izango bada ere lehenbiziko helburua, urrats honek askoz ere sakonagoak diren ondorioak ditu epe ertainera. Ikastola-elkarteetan, esate baterako, orain arte banakako ordenadore pertsonaletan lanean ari ziren langileak sare lokalean arituko dira eta gainera Jalgiren bidez ordenadorea erabiliko dute komunikatzeko. Horrek lanaren antolaketa eta laneko prozedurak aldatuko ditu. Adibidetxo batek argituko digu hau. Jo dezagun Nafarroako Gobernua ikastetxeekin zerikusia duen lege-proiektu bat lantzen ari dela eta NIEk Nafarroako ikastoletako irakasle eta gurasoen oharrak jaso nahi dituela, Gobernuari proposamenak egiteko. Orain arteko prozedurak erabiliz gero, Gobernuak landutako zirriborroa dozena bat ikastolatara faxez bidaliko litzateke eta faxik ez dutenei fotokopiak postaz bidaliko litzaizkieke. Ikastolek faxez edo postaz erantzungo lukete eta jasotako oharrak tekleatu egingo lirateke, zirriborroaren puntuen ordenari jarraituz, leku desberdinetatik etorritako oharrak biltzeko. Dokumentu bateratu honekin zirriborroarekin egin zen gauza berbera egingo litzateke, etab. Bide horretan testu berbera auskalo zenbat bider fotokopiatu eta tekleatu den.

Prozedura berria erabiliz, Gobernuaren dokumentua posta elektronikoz jaso eta ikastola guztien eskura jarriko litzateke, behin tekleatu den testu bat ez litzateke berririko tekleatuko, fotokopiagailua askoz gutxiago erabiliko litzateke. Denbora eta gastuak asko murrizten dira horrela.

Berehala, ahotsezko komunikazioak, elkarrizketa jarraia eskatzen dutenak, ere jarriko dira martxan. Ordenadorea erabiliz telefono-dei guztiak herri-barruko dei bihurtzen direla kontuan izanez gero, sekulako aurrezkoa ekarriko du Internet bidezko telefoniak. Gaur egun badaude telefono-linea arruntak erabilia zerbitzu-mota hau erabiltzeko aukera ematen duten programak, hala nola Microsoft etxearen *NetMeeting*. Berez programa hauek ahotsa ezezik telebista-kameratxo baten irudiak ere transmititzeko gai dira, beraz solaskideek elkar ikus dezakete ordenadore-pantailaren bitartez. Egia esan, telefono-linea arruntak eta modemak erabiliz soinuaren eta irudiarren kalitatea oso eskasa da gaurkoz, baina gure artean heldatzen hasia den RDSI sistema erabiliz gero kalitate ona lortzen da. Ikastola batzuk eta ikastola-elkarteak ekipatzen hasiak dira RDSI zerbitzua erabiltzeko, beraz ez dute eragozpenik izango nahi dutenean Internet bidezko bideotелефonia erabiltzeko. Horren ondotik bideokonferentzia etorriko da. Bai bata eta bai bestea zaku berean sartuz esan dezakegu bi bideokonferentzia mota daudela: aretotik aretorako bideokonferentzia edo talde-bideokonferentzia eta bideotелефonia.

Zentzu hertsian, elkarrengandik urrun areto desberdinetan dauden pertsonak areto berean baleude bezala elkarrekin hizketan eta elkar ikusten dutela jartzea ahalbidetzen duen sistemari esaten diogu bideokonferentzia. Orain dela gutxi pentsa ezinezkoa zen gure artean sistema hauek erabiltzea, zuten kostuagatik, baina asko ari dira merkatzen. Gainera, horrelako ekipamendu batean inbertsioa egin behar den aztertzeke garaian, kontuan izan behar da zein den teknologia horri gabe bilerak egiteak suposatzen duen kostua.

Adibidez, ikastoletako zuzendariak hilean behin gutxienez elkartzen dira egun osoan. Lagun horien guztien bidaiak eta otordu-gastuak, denbora-galtzeak, bidaiak eragindako nekeak eta autoan ibiltzeak suposatzen duen arriskuak, zuzendaria ikastetxetik kanpora egoteak ekartzen dituen eragozpenak, etab. kontuan izaten badira bideokonferentzia hurbilago ikusten da.

Komunikazio-kostuak murrizteko ahalegin hau ez da ikas-tolentzat bakarrik izango mesedegarri, baita Jalgiko beste partaide guztientzat ere. Euskalgintza Elkarlanean Fundazioa osatzen duten enpresentzat, adibidez, produktibitate-tresna garrantzitsua izango da Jalgi. Jakina denez, enpresa horiek liburu eta diskoen sorkuntza eta banaketan ari dira, zenbait biltegi eta denda propiorekin eta beren bezeroak diren beste hainbat dendarekin.

Jalgik merkataritza elektronikoan jarduteko tresnak eskainiko dizkie bere partaideei. Merkataritza elektronikoak bere baitan hartzen ditu negozio bat eramateko sareaz baliatuz egiten diren eragiketa guztiak. Gaur gaurkoz Internet-en bidez egiten den merkataritza elektronikoan jarduerarik indartsuena enpresatik enpresarako eragiketei dagozkiena da. Askotan honen helburua salmentak egitea baino gehiago hornitzaile, banatzaile eta bezeroekiko harremanak hobetzea izaten da. Normalean enpresa bateko norbaitek hornitzaile bati eskari bat egiten dionean, adibidez, eragiketa gauzatzeko baimenetik hasten da prozesua, ondoren erosketak departamentuak eskaria egiten du. Enpresatik enpresarako merkataritza elektronikoak prozesu osoa automatizatzen du, zeren produktua behar duen langileak bere enpresako estranetera jo dezake, hornitzailearen katalogoan produktua bilatu eta aldeztu aurretik enpresak negoziatua duen prezioan erosketak gauzatu. Baimena behar balu erosketak egiteko, arduradunak baimen-eskea automatikoki jasoko luke. Adibide hau bezala beste asko jar daitezke.

Merkataritza elektronikoaren beste alderdi bat kontsumitzaileari zuzendua dago, erosketak zuzenean etxetik egiteko sistemen bidez.

Jalgik bi eratako zerbitzuak eskainiko ditu: intranet/estranet-eko enpresa partaideen arteko harremanetarako zerbitzuak eta kontsumitzaileentzakoak. Hauen artean Jalgiko enpresa partaideen denda birtualak izango dira Internet-eko edozein erabiltzailerik beren produktu eta zerbitzuak eskainiz.

Bestetik Internet zerbitzuen hornitzaile izango da Jalgi. Zerbitzu hauen artean honako hauek izango dira nagusi: posta

elektronikoa eta Internet-eko sarbidea mugarik gabe, harpidedun egiten diren guztientzat, eta web-orrien prestakuntza, webguneentzako edo web-zerbitzariarentzako ostatua, tarifa baten arabera, World Wide Web-en presentzia izan nahi dute entzatzat.

Alegia, edonork posta elektronikoa eta Internet-eko nabigazioa erabili nahi baditu, urteko harpidetza bat ordainduko du. Hau hornitzaile askok (gehiegik) ematen duten zerbitzua da, baina gure kasuan eskaintza bereziak egiten dituzten dendak, dokumentazio-zerbitzuak, etab. ere aurkituko ditu harpidedunak. Jalgiko harpidedun ez den Internet-eko erabiltzaile bat Jalgiren webgunera sartzen denean Jalgiko partaideen informazioa eta eskaintzak aurkituko ditu, baina ez ditu harpidedunak izango dituen hainbat abantaila izango.

Web-eko nabigazioari dagokionez Jalgik erabiltzaile euskaldunari erraztasunak eman nahi dizkio, zenbait eragozpen gainditzeko lagunduz. Esate baterako, Web-eko nabigazioak gaur egun baditu zailtasun batzuk, lehenbizikoa, denbora behar dela bilaketak egiteko, beste bat ingelesez egin behar direla bilaketak eta hirugarren bat informazioak duen fidagarritasuna egiaztatu egin behar dela.

Jalgik, pixkanaka, bere harpidedunen interesen arabera munduan dagoen informazioerik interesgarriena, bilatzen ibili gabe, eguneratuta, eskaini behar die euskaraz. Horren arrunta ez dena, galderak euskaraz eginez aurkitu beharko luke erabiltzaile euskaldunak, eta ezarian ezarian *Euskal Entziklopedia Nagusia* euskarazko altxor entziklopediko orokorra, munduaren eta geure errealitatearen berri modu integratuan eman go diona ere bai.

EUSKAL «AMARAUNA» BULTZATU NAHIA

Esan bezala, Jalgi Eusenor-eko bazkideek asmatu eta bultzatutako zerbitzua da eta hasiera-hasieratik *Euskaldunon Egunkaria*-k gogotsu hartu duena. Aurrenetik horiek izango diren arren beren informazio eta zerbitzuak Jalgiren bidez es-

kainiko dituztenak, askoz urrunago joateko asmoa dago. Internet/intranet/estranet konbinazio horrek azpitik daukan filosofia hauxe da: «Junta gaitezen euskaraz bizi nahi dugunok eta atera diezaiogun etekina elkarrekin informazio-teknologia berriak erabiltzeari, euskaraz bizitzeak abantaila konpetitiboa izan ditzan, betor guregana asmo honi dagokionez gurekin bat datorren oro eta eman diezaiogun gure berri mundu zabalari».

Horrezaz gainera, sortuko dira euskarazko beste webgune batzuk beste gai edo asmo batzuetatik abiatuz. Hauekin *link*-edo lotura-trukea bultzatu nahi litzateke. Adibidez, jo dezagun unibertsitate batek euskarazko web-orri interesgarriak dituela. Jalgik orri horietarantz bideratu behar luke han azaltzen den gaiaz bereziki interesatua dagoen erabiltzailea eta unibertsitate hori gonbidatu egin beharko luke bere webgunean Jalgiranzko loturak jar ditzan. Honela sortuko genuke pixkanaka euskal amarauna.

Hona hemen laburzurrian esanda Jalgik proiektuaren asmoak. Asmo hauek ziberespaziora irteten hasiak behar zuten 1997ko ekainaren 1etik aurrera, baina uholde gaizto batek eraman zuen azpiegitura guztia. Ideia sendoki finkatuak ez dituela edozein ezbeharrek eramaten, uholdeak harri-txintxarra bezala, frogatzeko, Jalgik berriro zutik jarri du azpiegitura eta zuk, irakurle, artikulutxo hau eskuratzen duzunerako, zure ordendorearen leihotik ikusi ahal izango duzu <http://www.jalgi.com> helbidean, eta bertan aurkituko dituzu informazio hau sakontzeko baliabideak.